

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

1

28.03.2024 गुरुवासरः वि.सं. २०८० चैत्रकृष्णपक्षः तृतीया चैत्र 15 प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-156

हिमाचलनिर्वाचनम्
किशनकपुरः नामपत्रस्य
निर्णयस्य विषये
विद्रोहीभावं दर्शितवान्,

रामकृष्णमिशनस्य
अध्यक्षः स्वामी
स्मरणानन्दस्य १५ तमे
वर्षे निधनम् जातम्;

संस्कृतसाहित्ये
हिमाचलस्य योगदानम्
विषये राष्ट्रीयसंगोष्ठी
सम्पन्ना

प्रमुखाः वार्ताः

भारतीयानां बुद्धिमत्तायाः
कारणेन बाल्टीमोरसेतोः
दुर्घनायां बहवः प्राणाः
रक्षिताः- जो बाइडेन
अमेरिकीराष्ट्रपतिः

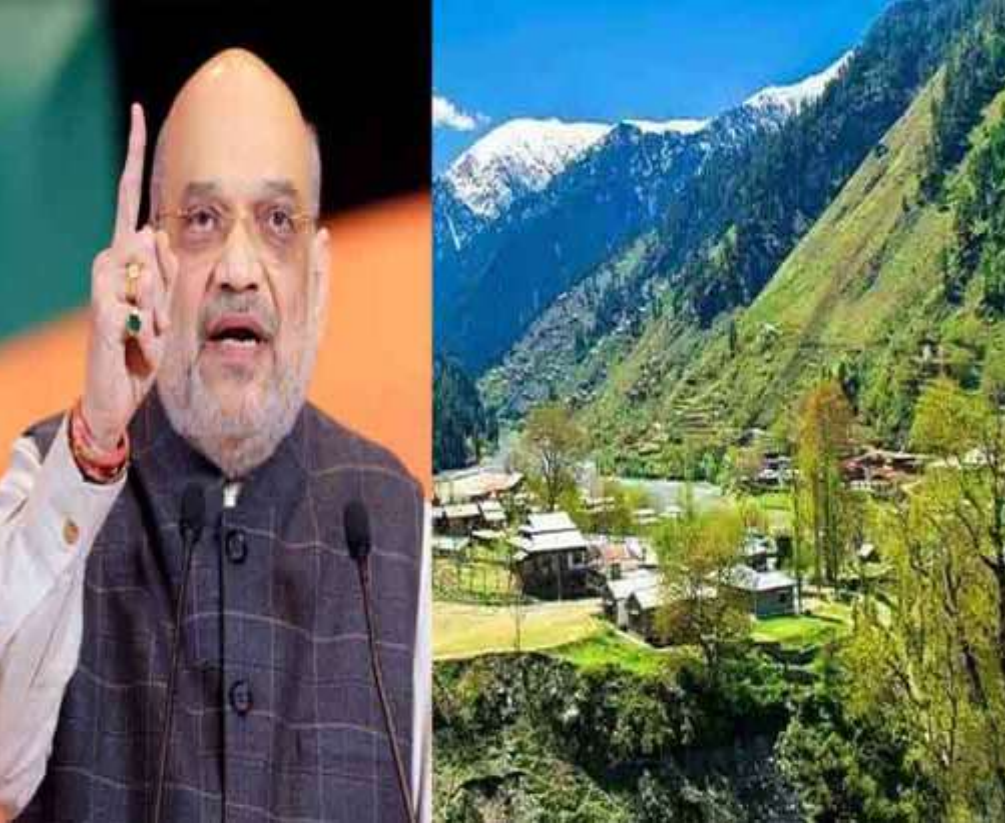
सोमवासरे रात्रौ अमेरिकायाः
बाल्टीमोर-नगरे एकेन मालवाहकपोतेन
प्रमुखसेतुना सह दुर्घटनं जातम्, तस्मात्
सेतुः भग्नः भूत्वा अधः नद्यां
पतितः। दुर्घटनायां षट् जनाः मृताः।
दुर्घटना एतावता तीव्रा आसीत् यत्
शतशः जनाः स्वप्राणान् त्यक्तुं
शक्नुवन्ति स्म, परन्तु मालवाहकपोतस्य
सर्वे चालकाः बुद्धिम् अदर्शय महतीं
दुर्घटनां निवारितवन्तः। अस्मिन्
मालवाहकपोते सर्वे भारतीयाः आसन् ।
अधुना अमेरिकीराष्ट्रपतिः जो बाइडेन्
स्वयं बुधवासरे भारतीयचालकदलस्य
प्रशंसाम् अकरोत्,
भारतीयचालकदलस्य बुद्धिः अनेकेषां
जनानां प्राणान् रक्षितवती इति च
अवदत्। राष्ट्रपतिः बाइडेन् इत्यनेन उक्तं
यत् पोते स्थिताः कर्मचारिणः पूर्वमेव
मेरिलैण्ड् परिवहनविभागं सचेष्टितवन्तः
यत् तेषां पोतोपरि नियन्त्रणं त्यक्तम्
अस्ति।

मण्डीतः प्रतिभासिंहः
हमीरपुरतः रायजादा
लोकसभानिर्वाचनाय
चयनितौ- समन्वयसमितिः

बुधवासरे चण्डीगढनगरे आयोजितायां
समन्वयसमित्याः संगोष्ठ्यां लोकसभायाः
आसनद्वयं मण्डीहमीरपुरयोः विषये
काङ्ग्रेसपक्षस्य सहमतिः अभवत्। मण्डी
आसनाय वर्तमानसांसदस्ययय
राज्यकाङ्ग्रेसस्य अध्यक्षस्य च
प्रतिभासिंहस्य नाम एव अन्तिमरूपेण
निर्धारितम् । सा अपि सभायां उपस्थिता
आसीत् । तया उत्थापितानां संशयानां
विषये अपि सभायां चर्चा अभवत् ।
हमीरपुरस्य आसनस्य कृते ऊनायाः
पूर्वविधायकस्य सतपालरायजादा
इत्यस्य नाम अपि अन्तिमरूपेण
निर्धारितम् अस्ति, आसनस्य
अन्तिमनिर्णयः दिल्लीनगरे
केन्द्रीयनिर्वाचनसमित्या भविष्यति।
अस्यां सभायां काङ्ग्रेस-शिमला-
आसनानां विषये चर्चा अन्तिमरूपेण न
स्थापिता। एतयोः आसनयोः निर्णयः
दिल्लीनगरे भविष्यति। काङ्ग्रेस-
आसनस्य-विषये काङ्ग्रेस-पक्षेण
आशाकुमारी-संजय-चौहानयोः नाम्नि
सूच्यां स्थापिते। शिमला आसनात्
विनोद-सुल्तानपुरी-अमित-नन्दा,
दयाल-प्यारी च एतेषां नामानि सूच्यां-
मध्ये स्थापितानि सन्ति। समन्वयसमित्या निर्णयः कृतः
यत् विधानसभा उपनिर्वाचनार्थं षट्
आसनेषु अभ्यर्थीनां चयनसम्बद्धासु
परिस्थितिषु काङ्ग्रेसेन दृष्टिः
स्थापयितव्या।

जम्मू-कश्मीरतः आफस्या निष्कासितः भविष्यति,
लोकसभानिर्वाचनात् पूर्वमेव अमितशाहस्य घोषणा

हिमसंस्कृतवार्ताः नवदेहली

जम्मू-कश्मीरतः सशस्त्रसेनाविशेष-
शक्त्याधिनियमः (एएफएसपीए) निवृत्तः
भविष्यति, ततः शीघ्रमेव केन्द्रीयसुरक्षाबलाः
निवृत्ताः भविष्यन्ति। केन्द्रीयगृहमन्त्री

अमितशाहः अवदत् यत् अधुना जम्मू-
कश्मीरपुलिसबलः सामान्यकानूनव्यवस्थायाः
प्रबन्धनाय पर्याप्तः भविष्यति, अतः सेना,
सीआरपीएफ च निवृत्ताः भविष्यन्ति। जम्मू-
कश्मीरस्य स्थानीयवार्तासंस्थायाः कृते दत्ते
साक्षात्कारे शाहः एतानि वचनानि अवदत्।
जम्मू-कश्मीरे विधानसभानिर्वाचनानन्तरं
केन्द्रीयबलानाम् निवृत्तेः प्रक्रिया आरभ्यते इति
सः अवदत्। शाहः अपि अवदत् यत् जम्मू-
कश्मीरतः सशस्त्रसेनाविशेषशक्ति-अधिनियमस्य
(एएफएसपीए) निवृत्तेः विषये अपि विचारः
भविष्यति। लोकसभानिर्वाचनात् पूर्व जम्मू-
कश्मीरस्य मतदातृणां समक्षे शाहः महतीं
घोषणां कृतवान् इति विश्वासः अस्ति।
साक्षात्कारे अमितशाहः संविधानस्य अनुच्छेदस्य
३७० निरसनानन्तरं जम्मू-कश्मीरस्य
स्थितिविषये अपि प्रदत्तैः सह चर्चा कृतवान् ।

केजरीवालाय १३४
कोटिरूप्यकाणि
दत्तवान्- गुरपतवंतपन्नू

आतङ्कवादीसङ्गठनस्य प्रमुखः सिख फॉर
जस्टिस (SFJ) इत्यस्य प्रमुखः गुरपतवंतसिंहः
पन्नू उद्घोषितवान् यत् खलिस्तानसमर्थकाः
२०१४ तमे वर्षे देहल्याः मुख्यमन्त्रिणे
अरविन्दकेजरीवालाय आर्थिकरूपेण सहायतां
कृतवन्तः, येन २०१४ तमे वर्षे १३४
कोटिरूप्यकाणि दत्तानि। पन्नू इत्यस्य मते २०१४
तमे वर्षे न्यूयॉर्कनगरस्य गुरुद्वारा रिचमण्ड्
हिल्स् इत्यत्र केजरीवालस्य तेन सह मेलनं
कृतम् आसीत् । अस्मिन् सत्रे आपनेता
आर्थिकसाहाय्यस्य विनिमयरूपेण १९९३ तमे वर्षे
दिल्लीबम्बविस्फोटस्य अभ्यर्थिनं
देविन्दरपालसिंहभुल्लरं कारागारात् मुक्तं
करिष्यामि इति प्रतिज्ञां कृतवान् आसीत् ।
खलिस्तानी गुरपतवंतसिंह पन्नू इत्यनेन
उक्तं यत् केजरीवालः प्रतिज्ञां कृत्वा परिवर्तितः।
अस्मिन् विषये आम आदमीपक्षेण आधिकारिकं
वक्तव्यं न अधिसूचितम्, परन्तु दलस्रोताः पन्नू
इत्यस्य घोषणायाः खण्डनं कृतवन्तः निराधारम्
उक्तवन्तः।

केजरीवालस्य कृते नास्ति
सौख्यम्, अद्य महत्
रहस्योद्घाटनं करिष्यति,

बुधवासरे दिल्ली उच्चन्यायालयेन
मद्यनीतिप्रकरणे देहल्या मुख्यमन्त्रिणे
अरविन्दकेजरीवालाय गृहीतत्वात् न कोऽपि
शिथिलता प्रदत्ता। न्यायाधीशः स्वर्णकान्तशर्मणः
न्यायालयेन ईडी इत्यस्मै सूचना अधिसूच्य
तस्योत्तरं २ एप्रिलपर्यन्तं याचितम्। अधुना
अस्मिन् प्रकरणे श्रवणं एप्रिलमासस्य ३ दिनाङ्के
भविष्यति। अपरपक्षे केजरीवालस्य रिमाण्ड्
इत्यस्य अवधिः मार्चमासस्य २८ दिनाङ्के समाप्तः
भवति। अस्मिन् प्रकरणे गुरुवासरे राउस् एवेन्यू
न्यायालये श्रवणं भविष्यति। एतदारिक्तं गुरुवासरे
दिल्ली उच्चन्यायालयस्य एसीजे मनमोहनस्य
विभागीयपीठिकायां केजरीवालस्य
मुख्यमन्त्रीपदात् निष्कासनस्य आग्रहं कृत्वा
पीआईएल-पत्रस्य अपि श्रवणं भविष्यति।
अपरपक्षे अरविन्द केजरीवालस्य पत्नी सुनीता
बुधवासरे देहल्याः मुख्यमन्त्रिणः सन्देशं जनान्
प्रति चलचित्र-सन्देशे पठितवती। सा अवदत्
यत् मद्यभ्रष्टाचारस्य अन्वेषणे ईडी इत्यनेन २५०
तः अधिकेषु स्थानेषु अन्वेषणेषु किमपि न
प्राप्तम्। ते अस्य मद्यभ्रष्टाचारस्य धनं अन्विषन्ति,
परन्तु एतावता कस्मिन् अपि अन्वेषणे तेषां कृते
एकं रूप्यकमपि न प्राप्तम्। ते
मनीषसिसोदियायाः गृहे, संजयसिंहस्य,
सत्येन्दरजैनस्य च गृहे अन्वेषणं कृतवन्तः परन्तु
एकमपि रूप्यकं न प्राप्तवन्तः । अस्माकम्
अन्वेषणे केवलं ७३ सहस्ररूप्यकाणि एव
प्राप्तानि, अतः मद्यभ्रष्टाचारस्य धनं कुत्र अस्ति।

सुभाषितम्

विरला जानन्ति गुणान्
विरलाः कुर्वन्ति निर्धने स्नेहम्।
विरलाः परकार्यरताः
परदुःखेनापि दुःखिता विरलाः।।

भावार्थः- दूसरों के गुण पहचानने वाले थोड़े ही हैं। निर्धन से नाता रखनेवाले भी थोड़े हैं। दूसरों के काम में मग्न होने वाले थोड़े हैं तथा दूसरों का दुःख देखकर दुःखी होनेवाले भी थोड़े हैं।

हिमसंस्कृतवार्ताः प्रतीकसाठ्ये मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

Follow us on

Facebook

@himsanskritnews

किशनकपूरः नामपत्रस्य निर्णयस्य विषये विद्रोहीभावं दर्शितवान्, समर्थकैः सह चर्चा कृत्वा जयरामस्य विरुद्धं दोषारोपणं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता- धर्मशाला।

सांसदः किशनकपूरः न केवलं क्रुद्धः अपितु शीर्षनेतृत्वस्य नामपत्रसम्बद्धस्य निर्णयेन अपि क्रुद्धः अस्ति। चिरकालस्य मौनस्य अनन्तरं तस्य विद्रोही मनोवृत्तिः दृश्यमानः भवितुं आरब्धा अस्ति। बुधवासरे स्वनिवासस्थाने समागतानां समर्थकानां मध्ये उपविश्य सः भविष्यस्य रणनीत्याः विषये विचारं कृतवान्। सः सुधीरस्य प्रवेशस्य, दलस्य नामपत्रस्य च विषये स्वस्य क्रोधं प्रकटितवान्। पूर्वमुख्यमन्त्री जयरामठाकुरः अपि कार्ये गृहीतः। पञ्चवारं विधायकस्य द्विवारं च मन्त्रीत्वस्य सांसद किशनकपूरस्य कठोरवृत्तिः आगामिषु काले भाजपायाः तनावं वर्धयितुं शक्नोति। टिकटं निरस्तं भवति, विद्रोही सुधीरस्य दले प्रवेशं कृत्वा प्रत्याशी कृतः इति विषये सः अवदत् यत् नामपत्रस्य निरस्तीकरणे कोऽपि समस्या नास्ति।

परन्तु, तेन सह वार्तालापः कृतः स्यात्। उपविष्टस्य सांसदस्य नाम राज्यात् समूहे किमर्थं न प्रेषितम् इति अपि उत्तरं याचिष्यते। सुधीरविषये उच्चाज्ञानिर्णयस्य प्रबलविरोधं प्रकटयन् सः अवदत् यत् एतत् स्वीकार्यं न भवितुम् अर्हति इति। २०१९ तमे वर्षे पवनकाजलः अभिलेखमतैः पराजितः अभवत्। निर्वाचने विमानस्थानकविस्तारः मम मुख्यः विषयः आसीत्, काजलः तस्य दृढतया विरोधं कुर्वन् आसीत्। दलं मया सह परामर्शं न कृत्वा तं आलिङ्गितवान्। २०२२ तमस्य वर्षस्य निर्वाचने अपि दलेन परामर्शं विना धर्मशालानिर्वाचनक्षेत्रात् नामपत्रं दत्तं यः व्यक्तिः दलस्य सदस्यतां अपि न गृहीतवान् आसीत्। अहं तदा अपि मौनम् अभवम्। अस्मिन् समये पुनः दलकार्यकर्तृणां उत्पीडनं कुर्वन्तः पुरातनभाजपानेतृणां शिरसि एतादृशं व्यक्तिं स्थापयितुं प्रयत्नः क्रियते। २०१२ तः २०१७ पर्यन्तं गद्दीसमुदायस्य उपरि लाठीप्रभारं कृतवान् सुधीरशर्मा इत्यस्य कार्यकालः धर्मशालायां भयस्य गुण्डाभावस्य च आसीत्। तस्य आलिङ्गनस्य निर्णयेन भाजपाजनाः धर्मशालायाः मतदातारः च आहताः सन्ति। पूर्वमुख्यमन्त्रिणः जयराम ठाकुरस्य विषये अपि प्रश्नान् उत्थापयन् सः अवदत् यत् काङ्गड़ा २०१७ तः २०२२ पर्यन्तं सौतेयमातृचिकित्सां प्राप्नोति। मण्डीतः दूरनियन्त्रणद्वारा मण्डलस्य राजनीतिं चालयितुं प्रयत्नाः कृताः। उपनिर्वाचनसम्बद्धाः सर्वाः सम्भावनाः उद्घाटिताः सन्ति। अग्रिमः सोपानः शीघ्रमेव प्रकाशितः भविष्यति।

मण्ड्याः पण्डोहे राजनैतिकं कृशरं, विद्रोहिणः भाजपायाः समस्यां वर्धयितुं शक्नुवन्ति

हिमसंस्कृतवार्ता:- मण्डी। एकतः लोकसभानिर्वाचनसम्बद्धे पूर्वमुख्यमन्त्रिणः जयरामठाकुरस्य नेतृत्वे बुधवासरे विरोधसभायां भाजपाविधायकाः एकतां दर्शितवन्तः। तस्मिन् एव काले २०२२ तमस्य वर्षस्य विधानसभानिर्वाचने भाजपातः नामपत्रं न प्राप्य क्रुद्धाः पूर्वविधायकाः भाजपानेतारः च मण्डीजनपदस्य पण्डोहे मिलित्वा लोकसभानिर्वाचनस्य रणनीतिं सज्जीकृतवन्तः। सभा द्रङ्गतः पूर्वभाजपाविधायकस्य जवाहरठाकुरस्य आज्ञानुसारं आहूता आसीत्। अस्य अध्यक्षतां सरकाघाटतः भाजपा- विधायकः कर्नलः इन्दरसिंहः कृतवान्। गोष्ठ्यां किन्नौरतः भाजपायाः पूर्वविधायकः तेजवंतः नेगी, आनीतः पूर्वविधायकः किशोरीलालः, कुल्लूतः एचपीएमसी- इत्यस्य पूर्वाध्यक्षः रामसिंहः, पूर्वसांसदस्य महेश्वरसिंहस्य पुत्रः हितेश्वरसिंहः, मंडीतः पूर्वप्रदेशसचिवः एवं मीडियाप्रभारी प्रवीणशर्मा सुंदरनगरतः पूर्वमन्त्रीरूपसिंहठाकुरस्य

पुत्रः अभिषेकठाकुरः सम्मिलिताः अभवन्। ध्यातव्यं वर्तते यत् २०२२ तमे वर्षे विधानसभानिर्वाचने कर्णल इन्दरसिंहं जवाहरठाकुरं च विहाय अन्ये सर्वे नामपत्रं न प्राप्य निर्दलीयरूपेण निर्वाचनं कृतवन्तः आसन्। अधुना सर्वेषां दृष्टिः लोकसभानिर्वाचनं प्रति वर्तते। यः कोऽपि दलं, भाजपा वा काङ्ग्रेसः वा तान् लोभयितुं सफलः भवति, ते स्वसमर्थकैः सह तैः सह गन्तुं शक्नुवन्ति। अपरपक्षे भाजपा काङ्ग्रेसविद्रोहिभ्यः आश्रयम् अददत्, परन्तु अद्यावधि स्वपक्षस्य विरुद्धं विद्रोहं कृतवन्तः एतेषां जनानां प्रति किमपि ध्यानं न ददाति। एते विद्रोहिणः मिलित्वा स्वस्य कस्यापि प्रत्याशिनं निर्वाचनक्षेत्रे स्थापयितुं शक्नुवन्ति इति सूचना अस्ति। पूर्वविधायकः जवाहरठाकुरः अस्मिन् विषये सभां कर्तुं पुष्टिं कृतवान् अस्ति। भविष्ये किं कर्तव्यमिति सर्वैः सह चर्चाः क्रियन्ते इति सः अवदत्। चर्चा कृत्वा एव अग्रे निर्णयाः क्रियन्ते।

त्रयाणां प्रशासनिक- अधिकारीणां स्थानान्तरणाय हिमाचलभाजपाद्वारा निर्वाचनायोगाय प्रतिवेदनं दत्तम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचले त्रयाणां प्रशासनिक- अधिकारीणां स्थानान्तरणाय हिमाचलभाजपादलं निर्वाचन-आयोगस्य समक्षं प्रतिवेदनं प्रस्तुतवान्। भाजपा कार्यालयसचिवस्य प्रमोदठाकुरस्य पक्षतः राज्यस्य मुख्यनिर्वाचनपदाधिकारिणः समक्षं उपालम्भः कृतः यत् शिमला संसदीयक्षेत्रस्य त्रयः अधिकारिणः अस्य संसदीयक्षेत्रस्य निवासी सन्ति, ते चिरकालात् अस्मिन् संसदीयक्षेत्रे सेवारताः सन्ति। तेषां कार्यकालः अपि ३ वर्षाणाम् अधिकः भवति। अतः स्वतन्त्रस्य निष्पक्षस्य च निर्वाचनस्य कृते इतः एव एतेषां परिवर्तनमावश्यकं वर्तते। यतः लोकसभानिर्वाचनेन सह विधानसभायाः उपनिर्वाचनानि अपि घोषितानि सन्ति। अतः तेषां स्थानान्तरणम् आवश्यकम्। भाजपा इत्यनेन उक्तं यत् पुलिसाधीक्षकः शिमला संजीवगान्धी यः मूलतः सोलनमण्डलस्य अर्कीनगरस्य निवासी अस्ति। तेन सह उपायुक्तः शिमला अनुपमकश्यपः शिमलामण्डलस्य शोधीनगरस्य निवासी अस्ति। शिमलासंसदीयनिर्वाचनक्षेत्रेण सम्बन्धितः अस्ति। एतेन सह उपायुक्तः सिरमौर सुमितखिम्टा यः शिमलामण्डलस्य निवासी अस्ति, अस्मिन् संसदीयक्षेत्रे पदस्थापितः अस्ति। उल्लेखनीयं यत् निर्वाचन- आचारसंहितायां कार्यान्वयनात् पूर्वं राज्यसर्वकारेण निर्वाचन-आयोगस्य सूत्रानुसारं अधिकारिणः स्थानान्तरिताः आसन्, परन्तु अधुना भाजपादलं केवलं गृहक्षेत्रस्य आधारेण त्रयाणां अधिकारिणां विषये उपालम्भं कृतवान् अस्ति।

लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः सन्नीदेओलस्य व्याजेन कङ्गनां लक्ष्यीकृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। बॉलीवुड अभिनेता, पंजाबप्रान्तस्य च गुरदासपुरात् भारतीयजनतादलस्य सांसदस्य सन्नीदेओलस्य व्याजेन हिमाचलप्रदेशस्य लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः सोशलमीडियापटले मंडीतः भाजपाप्रत्याशी, चलचित्र-अभिनेत्री कंगनां च लक्ष्यीकृतवान्। बुधवासरे विक्रमादित्यसिंहेन सन्नी देओलद्वारा स्वप्रतिनिधिनियुक्तिसम्बद्धं पत्रं आभासीये पृष्ठे स्थापितम्। पदस्य उपाधिं दत्त्वा सिंहमहोदयः लिखितवान् यत्, 'अहं भगवन्तं श्रीरामं प्रार्थयामि यत् मण्ड्यां एतादृशी स्थितिः न भवेत्' इति। विक्रमादित्यसिंहमहोदयेन अभिभारिते पत्रे सन्नी देओलः तं सभासु उपस्थितिम् अन्यानि आवश्यककार्याणि च सम्पादयितुं स्वप्रतिनिधिरूपेण नियुक्तवान् अस्ति। भाजपा मण्डीतः कङ्गना इत्यस्याः प्रत्याशीत्वेन निर्णयं कृतवती अस्ति। विक्रमादित्यसिंहस्य माता, राज्यकाङ्ग्रेसस्य च अध्यक्षीय सांसदप्रतिभासिंहायाः च काङ्ग्रेसपक्षतः निर्वाचनं कर्तुं सम्भावना वर्तते। काङ्ग्रेसेन मण्डीक्षेत्रस्य प्रभारी विक्रमादित्यसिंहं नियुक्तः। विक्रमादित्यसिंहमहोदयः अप्रैलमासस्य प्रथमसप्ताहात् निर्वाचनप्रचारस्य आरम्भं करिष्यति। अस्मात् पूर्वं असौ सामाजिकमाध्यमेन निर्वाचनवातावरणं निर्मातुं व्यस्तः अस्ति।

रामकृष्णमिशनस्य अध्यक्षः स्वामी स्मरणानन्दस्य ९५ तमे वर्षे निधनम् जातम्; प्रधानमन्त्री नरेन्द्र-मोदी दुःखं प्रकटितवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- नरेशमलोटिया

रामकृष्णमठस्य रामकृष्णमिशनस्य च १६ तमे अध्यक्षस्य स्वामी- स्मरणानन्द- महाराजस्य मंगलवासरे निधनम् अभवत्। सः ९५ तमे वर्षे अन्तिमधासं गृहीतवान्। विदितं स्यात् यत् महाराजः ९० वर्षाणाम् अधिकस्य आयुःसम्बद्धस्य रोगस्य कोलकातानगरस्य एकस्मिन् चिकित्सालये चिकित्सां कुर्वन् आसीत्। न्यूरोलॉजी इत्यादिविभागानाम् वैद्याः तं नियमितरूपेण निरीक्षणे एव स्थापयन्ति स्म, किन्तु उत्तमचिकित्सापरिचर्यायाः अभावेऽपि गतदिनेषु तस्य स्थितिः क्षीणा अभवत्, अद्य सः स्वर्गं गतः। प्रधानमन्त्रिणा मोदिना स्वामी-स्मरणानन्दमहाराजस्य निधनं प्रति गभीरं हृदयस्पर्शी शोकसंवेदना प्रकटिता अस्ति।

प्रधानमन्त्रिणा मोदिना गहनदुःखम् प्रकटितम्

प्रधानमन्त्रिणा 'X' इत्यत्र लिखितम्, 'रामकृष्णमठस्य रामकृष्णमिशनस्य च पूज्यः अध्यक्षः श्रीमान् स्वामी स्मरणानन्द- महाराजः अध्यात्मस्य सेवायाः च कृते स्वजीवनं समर्पितवान्। असंख्यहृदयमनसयोः अमिटं चिह्नं त्यक्तवान्। तस्य करुणा प्रज्ञा च अग्रिम युवानां प्रेरणादायिनी भविष्यति। प्रधानमन्त्री मोदी अग्रे लिखितवान्, वर्षाणां यावत् तेन सह मम अतीव निकटसम्बन्धः अस्ति। २०२० तमे वर्षे बेलूरमठ-नगरस्य भ्रमणं स्मरामि, यदा अहं तेन सह संवादं कृतवान्। कतिपयसप्ताहपूर्वम् अहम् अपि कोलकातानगरस्य चिकित्सालयं गत्वा तस्य स्वास्थ्यस्य विषये जिज्ञासाम् अकरोम्। बेलूरमठस्य असंख्यभक्तैः सह मम शोकसंवेदना वर्तते। ॐ शान्तिः।

श्रीमत्स्वामी- स्मरणानन्द- महाराजस्य अनुयायिभिः सह मम शोकसंवेदना- अमितशाहः

प्रधानमन्त्रिणा सह गृहमन्त्री अमितशाहः 'X' इत्यत्र लिखितवान् यत् रामकृष्णमठस्य श्रीमत्स्वामी- स्मरणानन्द- महाराजः आध्यात्मिक दिग्गजः आसीत्। यस्य ज्ञानबोधेन मनः प्रज्वलति स्म, यस्य दयालुः उपस्थितिः दिव्यहर्षेण हृदयं पूरयितुं शक्नोति स्म। महाराजस्य अनुपस्थितिः एकं शून्यं त्यक्तवान्, यस्य पूरणं कठिनं भविष्यति...किन्तु तस्य बुद्धिविरासतः अस्मान् मार्गदर्शनं करिष्यति। तस्य असंख्य अनुयायिभिः सह मम शोकसंवेदना अस्ति।

मुख्यमन्त्री ममता बनर्जी अपि महाराजस्य निधनस्य विषये दुःखं प्रकटितवती

पश्चिमबङ्गस्य मुख्यमन्त्री ममता बनर्जी अपि महाराजस्य निधनस्य विषये दुःखं प्रकटितवती। तेन 'X' इत्यत्र उक्तं यत् रामकृष्णमठ-मिशनस्य पूज्य-अध्यक्षस्य श्रीमत्स्वामी स्मरणानन्द-महाराजस्य अद्य निधनस्य वार्तायां सा अतीव दुःखिता अस्ति। अयं महान् भिक्षुः स्वजीवने रामकृष्णवादिनां विश्वव्यवस्थां आध्यात्मिकं नेतृत्वं दत्तवान्, सम्पूर्णं विश्वे कोटि-कोटि-भक्तानां कृते सान्त्वना-स्रोतः अस्ति। तस्य सर्वेभ्यः सहकारिभ्यः भिक्षुभ्यः, अनुयायिभ्यः, भक्तेभ्यः च अतीव शोकसंवेदना प्रकटयामि।

आध्यात्मिक दिग्गजः श्रीमत्स्वामी- स्मरणानन्द- महाराजस्य परिचयः

रामकृष्णमठः एवं मिशनस्य १६ तमः अध्यक्षः आध्यात्मिक दिग्गजः श्रीमत्स्वामी-स्मरणानन्द- महाराजः आसीत्। सः स्वामी- आत्मस्थानन्दस्य मृत्योः अनन्तरं अध्यक्षपदं धारयन् आसीत्। तमिलनाडुराज्यस्य तंजावूर-नगरस्य अण्डमी-ग्रामे १९२९ तमे वर्षे स्वामी- स्मरणानन्दस्य जन्म अभवत्। सः बाल्यकालात् एव गहनचिन्तकः आसीत्। रामकृष्णसम्प्रदायेन सह तस्य प्रथमः सम्पर्कः २० तमे वर्षे आसीत्। अत्र सः सम्प्रदायस्य मुम्बईशाखायां सम्मिलितः, १९५२ तमे वर्षे २२ वर्षीयः मठजीवनं स्वीकृतवान्।

डॉ. वाजश्रवा आर्यः स्वीकृतवान् उत्तराखण्ड-संस्कृत-अकादमी-सचिवपदस्य अतिरिक्तप्रभारं “

उपसचिवरूपेण दायित्वं निर्वहति। प्रभारग्रहणावसरे संस्कृत-अकादम्याः, एवं च संस्कृतशिक्षानिदेशालयस्य, संस्कृतशिक्षापरिषदः अधिकारिणः कर्मचारिणः च डॉ. आर्यस्य स्वागतं कृत्वा अभिनन्दनं कृतवन्तः, संस्कृतविद्यालयानां महाविद्यालयानाञ्च शिक्षकाः, कर्मचारिणः, गणमान्यजनाः च अकादम्याः सचिवं मिलित्वा शुभकामनाम् अर्पितवन्तः। अकादम्याः सचिवः डॉ. आर्यः उक्तवान् यत् भविष्यं संस्कृतभाषायाः भविष्यति, अस्माभिः सर्वैः मिलित्वा देववाणीसंस्कृतस्य विकासाय निरन्तरप्रयत्नाः करणीयाः। सम्पूर्णं ज्ञानं विज्ञानं च संस्कृतभाषायां निहितम् अस्ति, सम्प्रति तस्य अन्वेषणस्य आवश्यकता वर्तते। कालेस्मिन् संस्कृतशिक्षानिदेशकः पद्माकरमिश्रः, अकादम्याः वित्तपदाधिकारी सत्येन्द्रडबरालः, शोधपदाधिकारी डॉ. हरीशगुरुानी, प्रकाशनपदाधिकारी किशोरीलालरतूडी, श्रीमती लीला रावतः, रामकठैतः, हरीशनाथः, पंकजपालीवालः, गणेशफोन्दणी, विवेकपञ्चभैया, रजनी मलासी। आशारामसेमवालः, दिनेशपाण्डेयः, कृष्णः उनियालः, अंजलिः शालू, दिव्या, आकांक्षा, ओमप्रकाशभट्टः, सुन्दरः आदयः उपस्थिताः आसन्।

"ज्ञानं विज्ञानं च संस्कृत-भाषायां निहितं तस्य अन्वेषणस्य आवश्यकता वर्तते ---"सचिवः आर्यः" "

हिमसंस्कृतवार्ता :- कुलदीपमैन्दोला।हरिद्वारम्।
बुधवासरे उत्तराखण्डशासनस्य संस्कृतशिक्षानुभागस्य सचिवः श्रीचन्द्रेशकुमारः उत्तराखण्ड-संस्कृत-अकादमीसचिवपदस्य अतिरिक्तप्रभारं संस्कृतशिक्षासहायकनिदेशकाय डॉ. वाजश्रवा-आर्यवर्याय प्रदत्तवान् तदर्थम् उपसचिवस्य प्रदीपमोहननैटियालस्य आज्ञया प्रभारः सम्प्राप्तः। तत्कालप्रभावात् एव आदेशानुसारं डा.वाजश्रवार्येण उत्तराखण्ड-संस्कृत-अकादमीसचिवपदस्य अतिरिक्तप्रभारम् अपि स्वीकृतं। इतः पूर्वमपि श्री आर्यः संस्कृतशिक्षासहायकनिदेशकः वर्तते एवं च संस्कृतशिक्षापरिषदः

सैन्यसेनापतिसम्मेलनम् अद्य दिल्लीनगरे संकरमाध्यमेन आरभ्यते

हिमसंस्कृतवार्ता:- प्रवीणकुमारः।

सैन्यसेनापतिसम्मेलनम्-२०२४ अद्य नवदिल्ली-नगरे संकरमाध्यमेन आरभ्यते। सम्मेलने रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः उपस्थितसमूहं सम्बोधयिष्यति, अप्रैलमासस्य द्वितीये दिने वरिष्ठसैन्यनेतृत्वेन सह अपि संवादं करिष्यति। सम्मेलनस्य प्रथमदिने सेनाप्रमुखः जनरल मनोजपाण्डेयः स्वस्य कमाण्डमुख्यालयात् अंतर्जालमाध्यमेन सहभागिभिः सेनासेनापतिभिः सह संवादं करिष्यति। अस्मिन् सम्मेलने ध्यानम् महत्त्वपूर्णकार्यक्रमेषु केन्द्रितं भविष्यति। अनन्तरं सेनायाः सामूहबीमानिवेशपरामर्शसमितेः सभा भविष्यति, यस्याः अध्यक्षता सेनाप्रमुखः करिष्यति। ज्ञातव्यं यत् सेनासेनापतिसम्मेलनं भारतीयसेनायाः शीर्षनेतृणां कृते वैचारिकविषयेषु विचारं कर्तुं, समग्रसुरक्षास्थितेः समीक्षां कर्तुं, मूल्याङ्कनं कर्तुं च महत्त्वपूर्णमञ्जरूपेण कार्यं करोति।

हिमाचलविधानसभायाः समितयः नवीनतया सूचिताः, षट् पूर्वविधायकाः निर्गताः

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। हिमाचलप्रदेशविधानसभायाः समितीनां पुनः अधिसूचना कृता अस्ति। एतासु समितिषु षट् विद्मोही पूर्वविधायकाः निष्कासिताः, स्वतन्त्रविधायकाः तस्मिन् एव तिष्ठन्ति। बुधवासरे हिमाचलप्रदेशस्य विधानसभा अध्यक्षस्य कुलदीपसिंहपठानिया इत्यस्य निर्देशानुसारं सचिवः यशपालशर्मा इत्यनेन तस्य अधिसूचना प्रसारिता। अनुमानसमितेः प्रथमः अध्यक्षः सुधीरशर्मा आसीत्। अधुना विधायकः संजयरतनः कृतः अस्ति। लोक- उपक्रमसमितेः अध्यक्षः पूर्वं राजेन्द्रराणा आसीत् अधुना भवानीसिंहपठानिया नियुक्तः अस्ति। लोकप्रशासनसमितेः अध्यक्षः पूर्वं राजेन्द्रराणा आसीत् अधुना संजयरतनः कृतः अस्ति। ग्रामीणनियोजनसमितेः अध्यक्षः पूर्वं रविठाकुरः आसीत् सम्प्रति विधायकः केवलसिंहः पठानिया अध्यक्षः भविष्यति।

राहुलसिंहः दिल्लीनगरस्य विशेषपुलिसदलेन गृहीतः, कुख्यातः अपराधी संघर्षानन्तरं गृहीतः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल कौशिकः, मोतिहारी
कुख्यातः अपराधी, मण्डलस्य शीर्षदशसु नेता च राहुलसिंहः दिल्लीनगरे गृहीतः। दिल्लीनगरस्य विशेषपुलिसदलेन राहुलसिंहः गृहीतः। मोतिहारीपुलिसस्य गुप्तसूचनया दिल्लीपुलिसदलेन तं गृहीतम्। दिल्ली कल्याणपुरीपुलिस स्थानकेन राहुलसिंहं शस्त्रकानूनसहिते प्रकरणे गृहीत्वा न्यायिकनिग्रहे कारागारं प्रेषितम्। मोतिहारीपुलिसः प्रसिद्धः चकिया सेंसर हत्याप्रकरणं, ए. के. ४७ वसूलीप्रकरणं च सहितं रिमाण्डपरीक्षायाः सज्जतायां व्यस्तः अस्ति। अस्मिन् सङ्घर्षे राहुलसिंहस्य पादे गोलिकापातः अभवत् इति अपि कथ्यते। दिल्ली विशेषदलेन कल्याणपुरीपुलिसस्थाने शस्त्रकानूनसहितधाराणाम् अन्तर्गतं प्राथमिकी पंजीकृत्य न्यायिकनिग्रहे प्रेषितः। चकिया सेंसर हत्याकाण्डे गृहीतस्य राहुलसिंहस्य विरुद्धं प्रकरणं पंजीकृतम् अस्ति। पूर्वं तस्यविरुद्धं बहुविधहत्यासहितः गम्भीरः आपराधिकः प्रकरणः पंजीकृतः अस्ति, यस्मिन् राहुलसिंहः हत्याप्रकरणे चकिया थानाक्षेत्रस्य निरीक्षकराजीवस्य नाम अपि आगतम्। ततः परं राहुलसिंहः पलायितः आसीत्।

२६ मार्च विश्वसङ्गीतचिकित्सादिवसः

उपयोगः सप्ताहत्रयं यावत् अभवत् । अन्यदलस्य क्रीडां क्रीडति स्म तदा सङ्गीतं वाद्यते स्म । तृतीयः समूहः केवलं सङ्गीतं श्रोतुम् उक्तवान् । अध्ययनस्य अन्ते ये व्यायामं कुर्वन्तः सङ्गीतं शृण्वन्ति स्म तेषां हृदयस्पन्दनस्य ३९ प्रतिशतं आश्चर्यजनकं वृद्धिः अभवत् । यः समूहः केवलं एरोबिक्स अध्ययनं कृतवान् सः समूहः स्वस्य हृदयक्षमता २९ प्रतिशतं वर्धितवान् । ये जनाः प्रतिदिनं केवलं ३० निमेषान् यावत् स्वस्य प्रियं संगीतं शृण्वन्ति स्म, व्यायामं न कुर्वन्ति स्म, तेषां हृदयस्पन्दनस्य १९ प्रतिशतं वृद्धिः भवति स्म । एम्स्टर्डमनगरे यूरोपीयहृदयविज्ञानसङ्घस्य वार्षिककाङ्ग्रेस-समारोहे कृतेन शोधकार्ये तत् सङ्गीतं श्रुतम्

श्रवणं हृदयस्य कृते हितकरं भवति । एतत् हार्मोनं मुञ्चति । सङ्गीतं मनः सान्त्वयति, परन्तु अधुना सः विधिः अभवत् । अधुना अनेकानां स्वास्थ्यसमस्यानां निवारणाय संगीतचिकित्सायाः उपयोगः भवति । तनाव, अनिद्रा इत्यादीनां मनोवैज्ञानिकसमस्यानां कृते सङ्गीतचिकित्सायाः उपयोगः अपि प्रभावीफलं दर्शयति ।

यस्य कस्यचित् निद्रायाः कष्टं भवति तस्य कृते मधुरं गीतं किमया कर्तुं शक्नोति । शरीरे विद्यमानस्य ट्रिप्टोफान् इति रसायनस्य माध्यमेन अवसादस्य निवारणम्, अनेन उत्तमनिद्रा भवति । सकारात्मकतां वर्धयितुं सङ्गीतम् अपि सहायकं भवति । मांसपेशीनां शिथिलीकरणे अपि सङ्गीतं सहायकं भवति । कार्यालये सङ्गणकस्य पुरतः कार्यं कुर्वन् एकदा कण्ठस्कन्धस्नायुः बाधितः भवति । अस्य सङ्गीतस्य लाभः अपि भवति इति शोधकर्तारः सिद्धवन्तः कोपरगांवस्य (जिल्ला अहमदनगरस्य महाराष्ट्रस्य आनन्दसङ्गीतविद्यालयस्य निदेशकः आनन्दराव अढावः अवदत् यत् संगीतस्य स्वास्थ्यस्य च निकटसम्बन्धः अस्ति । तौ परस्परं हस्तेन कार्यं कुर्वतः । पूर्वं एतादृशः क्रोधः प्रकृतिं स्थगयति । क्रोधः शरीरस्य कोशिकानां जागरणं करोति इति वैज्ञानिकाः सिद्धवन्तः । इदानीं मनः शान्तं कर्तुं च संगीतचिकित्सा इति चिकित्साविधिः उपयुज्यते ।

नगरस्य प्रसिद्धः मनोचिकित्सकः डा. अमित सपकाळ कथयति, अद्यत्वे चिन्तानिवारणाय संगीतचिकित्सायाः बहुप्रयोगः भवति । गीतं श्रुत्वा महती आनन्दः भवति । संगीतेन मस्तिष्के आनन्दः सृजति । मानवमस्तिष्कं प्रज्वलयति । अस्य स्वास्थ्यस्य लाभः भवति ।

अध्यात्म-ऋषि-मुनि-कालात् एव सङ्गीतकला प्रचलति । पूर्वं जपं ध्यानं च मनः शान्तं स्थापयितुं । अद्यत्वेऽपि जनाः मनःशान्तिं प्राप्तुं धार्मिकस्थानानि गच्छन्ति । धर्मं वा मन्दिरे वा जपं जपं च सङ्गीतेन क्रियते । अनेन मनः सुखी भवति । अद्य नगरीयनागरिकाः ध्यानं, योगं, सूर्यनमस्कारं च महत्त्वं ददति । अस्मिन् विधायां सङ्गीतस्य अपि प्रयोगः भवति । अतः, सुस्वास्थ्यस्य कृते गीतं, संगीतं हितकरं भवति इति न संशयः ।

सुधा साठ्हे मुंबई।

sudha_sathaye@yahoo.com

सुधा साठ्हे, मुंबई

संस्कृतसाहित्ये हिमाचलस्य योगदानम् विषये राष्ट्रीयसंगोष्ठी सम्पन्ना

हिमसंस्कृतवार्ता: डॉ.अमनदीपशर्मा

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य वेदव्यासपरिसरे साहित्यविद्याशाखाद्वारा आयोजिताभूत् एकदिवसीया राष्ट्रियसंगोष्ठी। अस्यां मुख्यातिरूपेण शेषभूषणमहोदयः उपस्थितः आसीत्। अस्य पिता आचार्यदुर्गादत्तशास्त्री संस्कृतसाहित्यसर्जने महनीयं कार्यम् अकरोत्। पुनश्च अस्मिन्नेव कार्यक्रमे विशिष्टातिथिरूपेण ओंकारचन्द्रमहोदयः उपस्थितः आसीत्। येन हिमाचलस्य कवीनां समुल्लेखः समेषां पुरतः कृतः। अस्मिन्नेव कार्यक्रमे मुख्यवक्त्ररूपेण डॉ. राधावल्लभशर्मा उपस्थितः आसीत् येन हिमाचलस्य काव्यपरम्परा प्रशंसिता छात्राश्च प्रेरिताः। अस्य कार्यक्रमस्य अध्यक्षतां वेदव्यासपरिसरस्य प्र. निदेशकः प्रो. मञ्जुनाथः एस. जी. अकरोत्। अस्य कार्यक्रमस्य संयोजकः पंकजः अकथयत् यत् एकदिवसव्यापिनीयं संगोष्ठी शोधार्थीणां कृते संजीवनी आसीत्। तेन कथितं यत् अस्यां २० प्रतिभागिनः शोधपत्रवाचनम् अकुर्वन्। अवसरेऽस्मिन् परिसरस्य आचार्याः छात्राश्च उपस्थिताः आसन्।

पटियाला जनपदे गीता-शिक्षण-केन्द्रस्य उद्घाटनम्

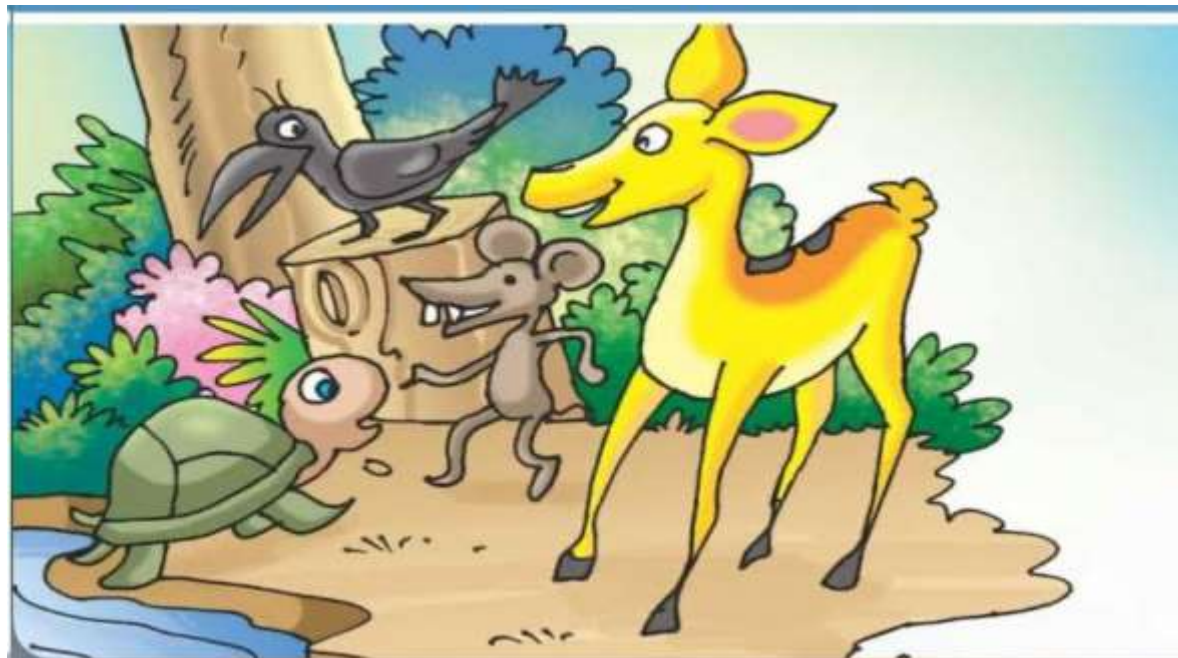

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी (पंजाबप्रान्तः)

गतदिवसे संस्कृतभारती पञ्जाबप्रान्त द्वारा श्री शिवमन्दिर अर्बन अस्टेट फेज 1 पटियालायां गीताशिक्षणकेन्द्रस्य शुभारम्भः जातः। अस्मिन् केन्द्रे डॉ. ओमनदीपः पटियाला जिल्ला सम्पर्कप्रमुखः महोदयेन उक्तम् यत् गीतायाः ज्ञानं प्रत्येकस्य कृते महत्वपूर्णमस्ति गीताज्ञानेन एव वयं स्वकीयजीवनलक्ष्यं प्राप्तुं शक्नुमः गीतायाः सम्यक् ज्ञानाय सम्यगर्थं प्राप्तये संस्कृतभाषायाः ज्ञानम् अतीव महत्वपूर्णम् अनया भाषया एव वयं गीतायाः गूढान् अर्थान् अवगन्तुं शक्नुमः। अस्मिन् केन्द्रे मञ्जुसञ्जालनं श्रीमान् गगनदीप पाठकः संस्कृतभारती पटियाला जिल्लामन्त्री अकरोत्। तथा मङ्गलाचरणम् लक्ष्यः शर्मा पटियाला जिल्लाविस्तारकः अकरोत्। अस्मिन् अवसरे प्रान्तस्य सहमन्त्री श्रीमान् अजय आर्यः अपि उपस्थितः आसीत्। केन्द्रे आगतानाम् धन्यवादः डॉ. रविदत्त शर्मा महोदयः कृतवान्।

प्रेरककथा

काक-कूर्म-मूषक-मृगकथा

वने चत्वारि मित्राणि मूषकः, काकः, मृगः कूर्मश्च वसन्ति स्म। ते परस्परं वैविध्ययुक्ताः आसन् परं ते घनिष्ठमित्राणि आसन्। ते परस्परं अन्यस्य मित्रस्य सम्यक् सहाय्यम् कुर्वन्ति स्म।

एकस्मिन् दिवसे, मूषकः, काकः, च मृगश्च वृक्षस्य नीचे संभाषणं कुर्वन्ति स्म। अकस्मात् तीव्रस्वरः श्रुतः - तद् कच्छपः व्याघ्रजाले प्रविष्टः अभवत्। मृगः उक्तवान् - 'अहो! अधुना किम् करिष्यामः?' मूषकः उत्तरं ददाति - 'चिन्तां न करोतु। एवम् अस्ति योजना मम।' सम्यक् सन्दर्शितवान् योजनाम्।

मृगः आखेटस्य मार्गं प्रति धावितः, एवं पतितः यथा सः मृतः। तत्र आगत्य, काकः मृगस्य मांसम् खादितुं प्रयत्नं कृतवान्। आखेटकः जालं निवार्य, गृहं गच्छन् मृगं पश्यति। दृष्ट्वा च प्रसन्नः जातः। चिन्तयति यत् अयं तु मृतः, अद्य अस्य स्वादिष्टमांसं खादामि। एवं कृत्वा सः

मृगस्य समीपं गतः। तदैव मूषकः जालं कर्तयति, कूर्मश्च शनैः-२ गुल्मासु निलीनो भवति। तद्दृष्ट्वा काकः शब्दं कृत्वा उड्डयति, मृगः अपि क्षिप्रम् उत्थाय धावति। तदा सः आखेटकं चिन्तयति - 'अहो! अत्र मम लोभः अभवत्।'

तानि चत्वारि मित्राणि अत्यन्त- आनन्दिताः अभवन्। तेषाम् योजनायाः सिद्धिः जाता। ते योजनया मित्रस्य जीवनं रक्षितुं सफला अभवन्।

-शिवानी, गाजियाबाद।